

วารสารวิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง ปีที่ 13 ฉบับที่ 3 (กันยายน – ธันวาคม 2567)

การพัฒนาที่ยั่งยืนสู่สังคมแห่งความเป็นธรรมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

เทศบาลเมืองเขลางค์นคร

SUSTAINABLE DEVELOPMENT TOWARDS A JUST SOCIETY OF ADMINISTRATIVE ORGANIZATIONS OF KHELANG NAKHON LOCAL MUNICIPALITY

มนูญ บุญนัด

Manoon Boonnad

วิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

Mahachulalongkornrajavidyalaya University Lampang Buddhist College, Thailand

Corresponding Author's Email: m_boonnad@windowslive.com

Received: 2024-10-24

Revised: 2024-12-02

Accepted: 2024-12-02

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1. เพื่อศึกษาบริบทสภาพทั่วไป ปัญหาสาเหตุ อุปสรรค และความจำเป็นในการพัฒนาเทศบาลเมืองเขลางค์นคร 2. เพื่อศึกษาองค์ประกอบและปัจจัยในการพัฒนาเทศบาลเมืองเขลางค์นครให้มีความยั่งยืนและเกิดสังคมแห่งความเป็นธรรม 3. เพื่อจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลเมืองเขลางค์นครให้มีความยั่งยืนและเกิดสังคมแห่งความเป็นธรรม 4. เพื่อเสนอแผนแม่บทการพัฒนาเทศบาลเมืองเขลางค์นครให้มีความยั่งยืนและเกิดสังคมแห่งความเป็นธรรม การเก็บข้อมูลด้วยแบบสอบถามจากผู้บริหาร บุคลากรและสายสนับสนุน จำนวน 100 คน รูปแบบวิธีการวิจัย ใช้ระเบียบวิธีวิจัยด้วยกัน 3 แบบ คือ 1) การวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative research) 2) การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative research) และ 3) แบบเชิงปฏิบัติการ (Action research) ผู้วิจัยใช้กระบวนการการสนทนากลุ่ม (Focus Group)

ผลการศึกษาค้นคว้าพบว่า ผู้บริหารและบุคลากรมีความคิดเห็นต่อการการพัฒนาเทศบาลเมืองเขลางค์นครที่ยั่งยืนเกิดสังคมแห่งความเป็นธรรมอยู่ในระดับดีมาก ประกอบด้วย

1.ด้านเศรษฐกิจ มีการนำผลผลิตที่ได้จากการจัดกิจกรรมโครงการเศรษฐกิจพอเพียงในการพัฒนาชุมชนอย่างยั่งยืนมาสนับสนุนประชาชนให้พึ่งตนเองได้ มีโครงการส่งเสริมกิจกรรมการพัฒนาชุมชนอย่างยั่งยืนเพื่อให้ประชาชนในชุมชนอยู่อย่างพอเพียง

2.ด้านสังคม มีการกำหนดนโยบาย เพื่อนำไปสู่การปฏิบัติการพัฒนาอย่างยั่งยืน และมีการติดตามผลการดำเนินการในการพัฒนาชุมชน

3. ด้านสภาพแวดล้อม มีการสนับสนุนพัฒนาสภาพแวดล้อมของชุมชน สร้างเครือข่ายความร่วมมือในการบริหารจัดการพัฒนาสภาพแวดล้อมของชุมชนอย่างเข้มแข็งและยั่งยืน และสร้างระบบและกลไกสนับสนุนการพัฒนาคุณภาพของชุมชนและประชาชนอย่างต่อเนื่อง

วารสารวิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง ปีที่ 13 ฉบับที่ 3 (กันยายน – ธันวาคม 2567)

4. ด้านหลักธรรมาภิบาล มีการบริหารงานที่เป็นไปตามหลักธรรมาภิบาล คือ 1. ด้านการมีส่วนร่วม ให้ทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วม 2. ด้านความโปร่งใส ประชาชนได้รับรู้ข่าวสารอย่างทั่วถึง 3. ด้านนิติธรรม ผู้นำมีการใช้กฎหมายอย่างศักดิ์สิทธิ์ 4. ด้านคุณธรรม ผู้นำมีคุณธรรมจริยธรรมในการปฏิบัติงานในองค์กร 5. ด้านความรับผิดชอบต่อสังคม มีการปลูกฝังการมีจิตสาธารณะ ซื่อสัตย์ ความพอเพียง ของผู้ปฏิบัติการ 6. ด้านความคุ้มค่า มีการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างคุ้มค่าและมีประสิทธิภาพ มี 5 ด้านความยั่งยืนตามแนวพุทธ ส่งเสริมให้ประชาชน ในชุมชนได้เห็นคุณค่า และตระหนักถึง ความสำคัญของวัฒนธรรมท้องถิ่น

คำสำคัญ: การพัฒนา; ความยั่งยืน; สังคมแห่งความเป็นธรรม

Abstract

This research aims to: 1. study the general context, problems, causes, obstacles, and necessity for the development of Khlang Nakhon Municipality. 2. examine the components and factors for the sustainable development of Khlang Nakhon Municipality and the creation of a just society. 3. develop a sustainable development plan for Khlang Nakhon Municipality that fosters a just society, and 4) propose a master plan for the sustainable development of Khlang Nakhon Municipality and the creation of a just society. Data was gathered from a sample of 100 executives, staff, and support personnel through a questionnaire. The study adopted a tripartite research methodology incorporating quantitative, qualitative, and action research designs. Focus group interviews were conducted to complement the data collection process.

Research findings reveal a highly positive perception among administrators and personnel regarding the sustainable development of Khlang Nakhon Municipality towards a just society. Key findings include:

1. Economic Dimension: The municipality effectively utilizes outputs from self-sufficient economy projects to support community development, empowering citizens to become self-reliant. Furthermore, there is a strong focus on promoting sustainable community development initiatives to ensure the well-being of community members.

2. Social Dimension: The municipality has established policies to guide sustainable development practices and implemented robust monitoring mechanisms to evaluate community development outcomes.

วารสารวิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง ปีที่ 13 ฉบับที่ 3 (กันยายน – ธันวาคม 2567)

3.Environmental Dimension: The municipality actively supports community environmental development, fosters strong collaborative networks for sustainable environmental management, and has established systems and mechanisms to continuously enhance community and citizen capacity.

4.Good Governance: The organization is managed based on the principles of good governance, which include: 1) Participation: All stakeholders are involved in the decision-making process. 2) Transparency: Information is disseminated to the public in a comprehensive manner. 3) Rule of Law: Leaders uphold the law and ensure its equitable application. 4) Ethics: Leaders demonstrate high ethical standards in their work. 5) Accountability: There is a strong emphasis on public service, honesty, and sufficiency among the organization's members. 6) In terms of cost-effectiveness, resources are utilized efficiently and effectively. This is evident in five areas, including Buddhist-based sustainability, which promotes community members' appreciation and awareness of local cultural values.

Keywords: Development; Sustainability; Society Of Fairness

บทนำ

การประชุมสมัชชาใหญ่แห่งสหประชาชาติ (United Nations General Assembly) ได้จัดการประชุมสุดยอดว่าด้วยเรื่องการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Summit) เพื่อร่วมกันวางกรอบการพัฒนาที่ยั่งยืนของโลก ซึ่งมีหลักพื้นฐานอยู่ 5 ประการ ได้แก่ 1) การพัฒนาที่ไม่ทิ้งใครไว้ข้างหลัง (Inclusive Development) คือ การพัฒนาที่กลุ่มคนยากจน คนในกลุ่มเปราะบาง กลุ่มคนชายขอบจะต้องมีส่วนร่วมและได้รับประโยชน์จากการพัฒนา 2) การพัฒนาที่เป็นสากล (Universal Development) คือ การพัฒนาที่ทุกประเทศต้องอยู่ภายใต้เป้าหมายและร่วมกันบรรลุเพื่อสร้างสังคมยั่งยืนให้กับคนรุ่นหลังไม่ได้มุ่งเน้นเพียงประเทศยากจนเท่านั้น 3) การพัฒนาที่บูรณาการ (Integrated Development) คือ การบรรลุที่มีความเชื่อมโยงกันต้องดำเนินไปพร้อมๆ กันอย่างเป็นระบบ 4) การพัฒนาที่ต้องเริ่มจากระดับท้องถิ่น (Locally-focused Development) คือ การพัฒนาจากล่างขึ้นบน (Bottom-up) เพราะท้องถิ่นทั้งชนบทและเมืองนั้นใกล้ชิดกับประชาชน การบรรลุ SDGs จึงต้องถูกนำไปพิจารณาในระดับท้องถิ่นให้ได้ และ 5) การพัฒนาที่ต้องอาศัยเทคโนโลยีช่วยในการบรรลุเป้าหมาย เพื่อให้ผลของการพัฒนาถูกเผยแพร่และถูกติดตามไม่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ (Burikun, 2018)

ผู้นำประเทศสมาชิกของสหประชาชาติได้รับรองวาระการพัฒนายั่งยืน ค.ศ. 2030 ซึ่งจะบรรลุเป้าหมายภายในระยะเวลา 15 ปีประกอบด้วย 17 เป้าหมายการพัฒนายั่งยืนโดยมี 169 เป้าหมาย

วารสารวิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง ปีที่ 13 ฉบับที่ 3 (กันยายน – ธันวาคม 2567)

เฉพาะเจาะจง และ 230 ตัวชี้วัด 1 เป้าหมาย การพัฒนาอย่างยั่งยืนเน้นให้ความสำคัญกับการปรับสมดุลทั้ง 3 มิติของการพัฒนาอย่างยั่งยืนทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคมและสิ่งแวดล้อมในรูปแบบบูรณาการและการมีส่วนร่วมเพื่อไม่ทิ้งใครไว้ข้างหลัง (Ministry of Foreign Affairs of Thailand, 2017)

การดำเนินการเพื่อบรรลุเป้าหมายนั้น นอกจากต้องอาศัยความร่วมมือและการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนแล้ว ยังต้องมีการดำเนินการทั้งในระดับประเทศ ระดับชุมชนและท้องถิ่นที่เข้มแข็ง โดยมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 25 ตุลาคม 2559 เห็นชอบให้กระทรวงมหาดไทยมีกลไกการขับเคลื่อนเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนในระดับพื้นที่ และมติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ 24 มีนาคม 2563 รับทราบผลการประชุมคณะกรรมการเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน (กพย.) ครั้งที่ 1/2562 วันที่ 19 ธันวาคม 2562 ซึ่งที่ประชุมเห็นชอบหลักการแผนการขับเคลื่อนเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนสำหรับประเทศไทย (Thailand's SDG Roadmap) และเห็นชอบหลักการจัดกลุ่มจังหวัดเป็น 4 ระดับ จำแนกตามระดับการพัฒนา ได้แก่ กลุ่มที่ 1 เป็นพื้นที่/จังหวัดที่มีความเหลื่อมล้ำสูง ยังขาดความพร้อม และต้องได้รับการสนับสนุนอย่างเร่งด่วน กลุ่มที่ 2 เป็นพื้นที่/จังหวัดที่มีศักยภาพ แต่ยังมีข้อจำกัดในการพัฒนา กลุ่มที่ 3 เป็นพื้นที่จังหวัดที่มีศักยภาพและพร้อมที่จะพัฒนา และกลุ่มที่ 4 เป็นพื้นที่/จังหวัดที่มีความเข้มแข็ง และพร้อมขยายผลไปภายนอกเพื่อสนับสนุนการขับเคลื่อนเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนในระดับพื้นที่ สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.) ร่วมกับกระทรวงมหาดไทย และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ร่วมคัดเลือกจังหวัด/พื้นที่นำร่อง ในพื้นที่ 6 ภาคทั่วประเทศ กระจายตัวตามกลุ่มจังหวัด 4 ระดับการพัฒนา และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น 5 แห่ง เพื่อทดลองจัดทำแผนพัฒนาจังหวัดและแผนพัฒนาท้องถิ่นที่สนับสนุนการขับเคลื่อนเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนในระดับพื้นที่ ต่อไป ทั้งนี้ สศช. ได้จัดทำเอกสาร “ตัวชี้วัดการพัฒนาระดับจังหวัดและกลุ่มจังหวัด ฉบับเดือนกรกฎาคม 2564” ซึ่งเป็นชุดข้อมูลระหว่างปี พ.ศ.2558 – 2562 เผยแพร่ให้จังหวัดและกลุ่มจังหวัดนำไปใช้ประโยชน์ในการจัดทำแผนพัฒนาจังหวัดและกลุ่มจังหวัด 5 ปี (พ.ศ. 2566 – 2570) และแผนปฏิบัติการประจำปีของจังหวัดและกลุ่มจังหวัด ประจำปีงบประมาณ 2566 (Department of Environmental Quality Promotion. (2022)

สำหรับประเทศไทยนั้นเรื่องของ การสร้างความเป็นธรรมทางสังคมเริ่มเห็นแนวทางอย่างเป็นรูปธรรมตั้งแต่รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 มาจนถึงรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ได้กล่าวไว้ว่า สิทธิเสรีภาพของชนชาวไทยที่ประชาชนจะได้รับในเรื่องของความเสมอภาค สิทธิและเสรีภาพส่วนบุคคล สิทธิเสรีภาพในกระบวนการยุติธรรม สิทธิเสรีภาพในทรัพย์สิน สิทธิและเสรีภาพในการศึกษา สิทธิในการได้รับบริการสาธารณสุขและสวัสดิการจากรัฐ สิทธิในข้อมูลข่าวสารและการร้องเรียน เสรีภาพในการชุมนุมและการสมาคม สิทธิชุมชน และสิทธิพิทักษ์รัฐธรรมนูญ อีกทั้ง สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.) ยังได้ตอกย้ำแนวทางที่ชัดเจนในการสร้างความเป็นธรรมในสังคม ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 โดยมีการวางยุทธศาสตร์ในการสร้างความเป็นธรรมในสังคม เพื่อลดความเหลื่อมล้ำ ช่วยลดความขัดแย้งทางด้านเศรษฐกิจและการเมืองได้ เช่น เรื่อง โครงสร้างภาษีที่ไม่เป็นธรรม การถือครองสินทรัพย์ที่ไม่เป็นธรรม ซึ่งประเด็นความไม่เป็นธรรมในสังคมได้ถูก

วารสารวิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง ปีที่ 13 ฉบับที่ 3 (กันยายน – ธันวาคม 2567)

กล่าวว่าเป็นสาเหตุที่ทำให้เกิดเหตุการณ์ความไม่สงบและความรุนแรงทางการเมือง อีกทั้ง การเข้าถึงทรัพยากรต่างๆ ในสังคมไม่ว่าจะเป็นการจัดสวัสดิการต่างๆ ของรัฐ หรือแม้กระทั่งการเข้าสู่กระบวนการยุติธรรมต่างๆ เกิดความแตกต่างกันระหว่างคนรวยกับคนจน (Phawasit, 2012)

ในพื้นที่เทศบาลเมืองเขลางค์นครที่ดูแลรับผิดชอบบริบททางสังคมส่วนใหญ่เป็นสังคมชนบทที่เมืองมีพื้นที่เชื่อมต่อจากใจกลางเมืองเขตเทศบาลนครลำปาง จึงมีประชาชนตั้งบ้านเรือนอาศัยอยู่เป็นจำนวนมาก ตลอดจนเป็นพื้นที่ส่วนขยายทางเศรษฐกิจของเมืองลำปาง จึงมีการตั้งบริษัท ห้าง ร้าน โรงงาน อยู่เป็นจำนวนมาก ตลอดจนพหุโยธิน ซึ่งเป็นถนนสายหลักที่เชื่อมต่อไปสู่จังหวัดสำคัญทางภาคเหนือตอนบน เช่น จังหวัดเชียงใหม่ เชียงราย แพร่ น่าน ตาก ประกอบกับมีเส้นทางด่วนสายกรุงเทพ-อินทร์บุรี ตัดผ่าน ทำให้การคมนาคมมีความสะดวกรวดเร็ว ประชากรส่วนใหญ่ยังประกอบอาชีพเกษตรกรรม ค้าขาย และรับจ้างในโรงงานอุตสาหกรรม โดยมีประชากรในเขตเทศบาลเมืองเขลางค์นคร รวม 64 ชุมชน ประชากร 59,660 คน เพศชาย จำนวน 28,358 คน และเพศหญิง จำนวน 31,302 คน ครอบคลุมพื้นที่ 4 ตำบล ประกอบด้วย ตำบลชมพู ตำบลปงแสนทอง ตำบลพระบาท และตำบลกล้วยแพะ ถึงแม้การพัฒนาอย่างยั่งยืนจะเป็นเป้าหมายร่วมกันของทุกประเทศแต่ปัญหาที่รุนแรงขึ้นเรื่อย และท้าทายต่อความยั่งยืนขณะนี้คือปัญหาภาวะโลกร้อนและการเปลี่ยนแปลงของสภาพภูมิอากาศที่ส่งผลกระทบต่อทุกชีวิตบนโลก ปัญหาขยะของเสียและมลพิษทั้งในอากาศ แผ่นดิน จากการใช้พลังงานและทรัพยากรอย่างไม่มีประสิทธิภาพ รวมทั้งปัญหาคูณภาพและความปลอดภัยในการดำรงชีวิต

จากข้อความข้างต้นเทศบาลเมืองเขลางค์นครจึงนำเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals: SDGs) เป็นกรอบทิศทางการพัฒนาพื้นที่จัดสรรและกระจายผลประโยชน์ของสังคมให้กับประชาชนในพื้นที่ ซึ่งแสดงออกถึงความเป็นธรรมต่อประชาชนในพื้นที่ที่รับผิดชอบโดยแต่ละคนต้องได้รับการจัดสรรสิทธิและเสรีภาพขั้นพื้นฐานเท่าเทียมกัน อีกทั้งความไม่เท่าเทียมกันทางเศรษฐกิจและสังคมผู้วิจัยจึงมีความสนใจทำการศึกษาเรื่อง การพัฒนาที่ยั่งยืนสู่สังคมแห่งความเป็นธรรมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเทศบาลเมืองเขลางค์นคร ไว้ 5 ด้าน ได้แก่ 1.ด้านสิ่งแวดล้อม 2.ด้านเศรษฐกิจ 3.ด้านสังคม 4. ด้านธรรมาภิบาล และ 5.ด้านการพัฒนาอย่างยั่งยืนตามแนวพุทธ เพื่อเป็นแนวทางปฏิบัติขององค์กรอย่างยั่งยืนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเทศบาลเมืองเขลางค์นคร

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาบริบทสภาพทั่วไป ปัญหาสาเหตุ อุปสรรค และความจำเป็นในการพัฒนาเทศบาลเมืองเขลางค์นคร
2. เพื่อศึกษาองค์ประกอบและปัจจัยในการพัฒนาเทศบาลเมืองเขลางค์นครให้มีความยั่งยืนและเกิดสังคมแห่งความเป็นธรรม

วารสารวิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง ปีที่ 13 ฉบับที่ 3 (กันยายน – ธันวาคม 2567)

3. เพื่อจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลเมืองเขลางค์นครให้มีความยั่งยืนและเกิดสังคมแห่งความเป็นธรรม
4. เพื่อเสนอแผนแม่บทการพัฒนาเทศบาลเมืองเขลางค์นครให้มีความยั่งยืนและเกิดสังคมแห่งความเป็นธรรม

วิธีดำเนินการวิจัย

ขั้นตอนที่ 1 ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้แก่ ผู้บริหาร หัวหน้าฝ่าย เจ้าหน้าที่ เทศบาลเมืองเขลางค์นคร จำนวนทั้งสิ้น 10 คน

ขั้นตอนที่ 2 เครื่องมือและวิธีการที่ใช้ในการศึกษา

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยในขั้นตอนนี้ คือ แบบสอบถามสภาพทั่วไป ปัญหา สาเหตุ อุปสรรค และความต้องการจำเป็นในการพัฒนาเทศบาลเมืองเขลางค์นครสู่สังคมแห่งความเป็นธรรม ในมิติเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม การจัดการตามหลักธรรมาภิบาล และการพัฒนาอย่างยั่งยืนตามแนวพุทธ เป็นแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ โดยแบ่งออกเป็น 2 ตอนประกอบด้วย

ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนาเทศบาลเมืองเขลางค์นครอย่างยั่งยืน

ผู้วิจัยใช้วิธีการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อสร้างแบบสอบถาม และขอความอนุเคราะห์จากตัวแทนหน่วยงาน ในการตอบแบบสอบถาม และนัดหมายวันเวลาที่ขอรับแบบสอบถามกลับคืน

ขั้นตอนที่ 3 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลดังต่อไปนี้

- 1) แบบสอบถามเกี่ยวกับความคิดเห็นด้านบริบท สภาพทั่วไป ปัญหา สาเหตุ อุปสรรค และความต้องการจำเป็นในการพัฒนาเทศบาลเมืองเขลางค์นครสู่สังคมแห่งความเป็นธรรม ในมิติเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม การจัดการตามหลักธรรมาภิบาล และการพัฒนาอย่างยั่งยืนตามแนวพุทธ ไม่น้อยกว่า 100 คน
- 2) การสัมภาษณ์ จากบุคลากรของเทศบาลเมืองเขลางค์นคร และผู้เกี่ยวข้อง เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อมูลการพัฒนาที่ยั่งยืน ในมิติด้านเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม การจัดการตามหลักธรรมาภิบาล และการพัฒนาอย่างยั่งยืนตามแนวพุทธ
- 3) การสนทนากลุ่ม (Focus Group) เป็นการจัดสัมมนาระดมความคิดเห็นสนทนากลุ่ม (Focus Group) เพื่อได้มาซึ่งแผนยุทธศาสตร์ เป้าหมาย ตัวชี้วัด และนำเสนอแผนการพัฒนาเมืองที่ยั่งยืนสู่สังคมแห่งความเป็นธรรมของเทศบาลเมืองเขลางค์นคร
- 4) การจัดเวที (workshop) เป็นการจัดเวทีเพื่อประชาพิจารณ์ร่างแผนแม่บทการพัฒนาที่ยั่งยืนสู่สังคมแห่งความเป็นธรรมของเทศบาลเมืองเขลางค์นคร
- 5) เสนอแผนการพัฒนาเทศบาลเมืองเขลางค์นครที่ยั่งยืนสู่สังคมแห่งความเป็นธรรม

วารสารวิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง ปีที่ 13 ฉบับที่ 3 (กันยายน – ธันวาคม 2567)

ขั้นตอนที่ 4 การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามชนิดมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ โดยใช้การวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย ค่าร้อยละ และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัย

วัตถุประสงค์ที่ 1 เพื่อวิเคราะห์สภาพทั่วไปในการพัฒนาเทศบาลเมืองเขลางค์นคร ผลการวิจัยพบว่า

1.1 ผลการวิเคราะห์สภาพทั่วไปในการพัฒนาเทศบาลเมืองเขลางค์นคร 1) พบว่าเป็นเพศหญิงมากกว่า ร้อยละ 63.3 เพศชาย ร้อยละ 36.7 2) อายุของผู้ให้ข้อมูล พบว่าส่วนใหญ่ อายุช่วง 30 – 39 ปี ร้อยละ 30.6 อายุช่วง 50 – 60 ปี ร้อยละ 29.6 อายุช่วง 40 – 49 ปี ร้อยละ 27.6 และอายุช่วง 18 – 29 ปี ร้อยละ 12.2 3) ระดับการศึกษา พบว่าส่วนใหญ่ จบการศึกษาระดับปริญญาตรี ร้อยละ 68.4 ปริญญาโทขึ้นไป ร้อยละ 21.4 อนุปริญญา ร้อยละ 5.1 และมีมัธยมศึกษาตอนต้น ร้อยละ 5.1 4) การดำรงตำแหน่งของผู้ให้ข้อมูล พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ ดำรงตำแหน่งเป็นเจ้าหน้าที่สายปฏิบัติการมาก ร้อยละ 82.7 ตำแหน่งหัวหน้าฝ่าย ร้อยละ 8.2 และ ผู้อำนวยการกองฯ ร้อยละ 5.1

1.2 ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนาเมืองเขลางค์นครอย่างยั่งยืน

โดยภาพรวม การพัฒนาเมืองเขลางค์นครอย่างยั่งยืน อยู่ในระดับมาก ($\bar{x}=4.45$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ตามตารางที่ 1 ดังนี้

การมีส่วนร่วมการจัดการกลุ่มน้ำจาง	การมีส่วนร่วม		
	ค่าเฉลี่ย	SD	แปลผล
1. การพัฒนาเมืองอย่างยั่งยืนด้านเศรษฐกิจ	4.46	0.40	มาก
2. การพัฒนาเมืองอย่างยั่งยืนด้านสังคม	4.44	0.43	มาก
3. การพัฒนาเมืองอย่างยั่งยืนด้านสภาพแวดล้อม	4.49	0.41	มาก
4. การพัฒนาเมืองอย่างยั่งยืนตามแนวพุทธ (สังคหวัตถุ 4)	4.44	0.53	มาก

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การแปลผลของการมีการพัฒนาเมืองเขลางค์นครอย่างยั่งยืน

จากตารางที่ 1 เมื่อแยกพิจารณาเป็นรายด้าน ผลการศึกษา ดังนี้

1.การพัฒนาเมืองที่ยั่งยืนด้านเศรษฐกิจ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก รายการที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือนำหลักเศรษฐกิจพอเพียงมาพัฒนาชุมชน ส่งเสริมสนับสนุนการเรียนรู้ของประชาชนได้อย่างพอเพียง ($\bar{x}=4.57$) และรายการที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ มีการจัดการด้านวิสาหกิจชุมชนเป็นหลักประกันด้านอาชีพ และรายได้ ($\bar{x}=4.27$)

วารสารวิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง ปีที่ 13 ฉบับที่ 3 (กันยายน – ธันวาคม 2567)

2.การพัฒนาเมืองที่ยั่งยืนด้านสังคม โดยรวมพบว่าอยู่ในระดับมาก รายการที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ มีการกำกับดูแลชุมชนให้เป็นไปตามแผนกลยุทธ์ให้สอดคล้องกับทิศทางการบริหารพัฒนาชุมชนอย่างยั่งยืน ($\bar{x}=4.57$) และรายการที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ มีการติดตามผลการดำเนินการในการพัฒนาชุมชน เพื่อทบทวนเป้าหมายหรือปรับแผนงาน ($\bar{x}=4.30$)

3.การพัฒนาเมืองที่ยั่งยืนด้านสภาพแวดล้อม โดยรวมพบว่า มีการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก รายการที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ มีการสนับสนุนพัฒนาสภาพแวดล้อมของชุมชนและประชาชนมีความเป็นอยู่อย่างมีความสุข ($\bar{x}=4.59$) และรายการที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือมีการร่วมมือในการวางแผนเพื่อรักษาสภาพแวดล้อมชุมชนให้มีความพร้อมและยั่งยืน ($\bar{x}=4.41$)

4.การพัฒนาเมืองที่ยั่งยืนตามแนวพุทธ (สังคหวัตถุ 4) โดยรวมพบว่า มีการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก รายการที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดปฏิบัติตามหลัก สัจจะ คือ มีส่วนร่วมด้านการตัดสินใจ การรักษาความสัตย์ ความจริงใจต่อ อุดมการณ์ของตนเองที่เคยสัญญาไว้กับประชาชน ($\bar{x}=4.55$) และรายการที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ปฏิบัติตามหลักสมานัตตตา (วางตนพอดี) คือ วางตนด้วย ความเสมอต้นเสมอปลายกับทุกฝ่าย ($\bar{x}=4.31$)

วัตถุประสงค์ที่ 2 เพื่อปัจจัยการพัฒนาเทศบาลเมืองเขลางค์นครที่อย่างยั่งยืนและเกิดสังคมแห่งความเป็นธรรม ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยในการพัฒนาเทศบาลเมืองเขลางค์นครเกิดความยั่งยืนและเกิดสังคมแห่งความเป็นธรรม พบว่า ปัจจัยที่เทศบาลเมืองเขลางค์นคร ได้วางแผนการพัฒนาเมืองอย่างยั่งยืนและเกิดสังคมแห่งความเป็นธรรม ดังนี้

1.ด้านเศรษฐกิจ เทศบาลเมืองเขลางค์นคร ได้ดำเนินการตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ส่งเสริมสนับสนุนให้ประชาชนมีรายได้จากหลายหลายมิติ ได้แก่ การอบรมพัฒนาอาชีพให้แก่กลุ่มอาชีพ การต่อยอดและพัฒนาผลิตภัณฑ์ในท้องถิ่น การเพิ่มช่องทางการจำหน่ายสินค้าทั้งในระบบ offline/online จัดให้มีตลาดนัดชุมชนและการจำหน่ายสินค้าผ่านช่องทาง Live

2.ด้านสังคม เทศบาลเมืองเขลางค์นครได้ ส่งเสริมความเข้มแข็งของชุมชน ให้ชุมชนมีความรัก ความสามัคคี มีการทำงานร่วมกันเพื่อพัฒนาชุมชนของตนเอง และขยายออกไป จนถึงการสร้างเครือข่ายกับชุมชนใกล้เคียง

3.ด้านสิ่งแวดล้อม เทศบาลเมืองเขลางค์นครมีความมุ่งมั่นในการแก้ไขปัญหาฝุ่นละอองจากการสัญจร ปัญหาขยะและสิ่งกีดขวางรวมถึงกลิ่นเหม็น จากการทิ้งสิ่งปฏิกูล (มูลสัตว์) ที่เกิดจากการประกอบอาชีพเลี้ยงสัตว์ในชุมชน มีการเพิ่มพื้นที่สีเขียวควบคู่กับการอนุรักษ์พื้นที่พุทธศาสนิกธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

4. ด้านความยั่งยืนตามแนวพุทธจากกระแสการหลั่งไหลของวัฒนธรรมต่างถิ่นเข้ามาท้องถิ่นเทศบาลเมืองเขลางค์นคร ได้ดำเนินการส่งเสริมให้ประชาชนและวัยรุ่น และคนในชุมชนได้เห็นคุณค่า และตระหนักถึงความสำคัญของวัฒนธรรมท้องถิ่นและวัฒนธรรมชาติโดยเฉพาะวัฒนธรรมของตนทั้งการท่องเที่ยว อาหาร การแต่งกาย ภาษา

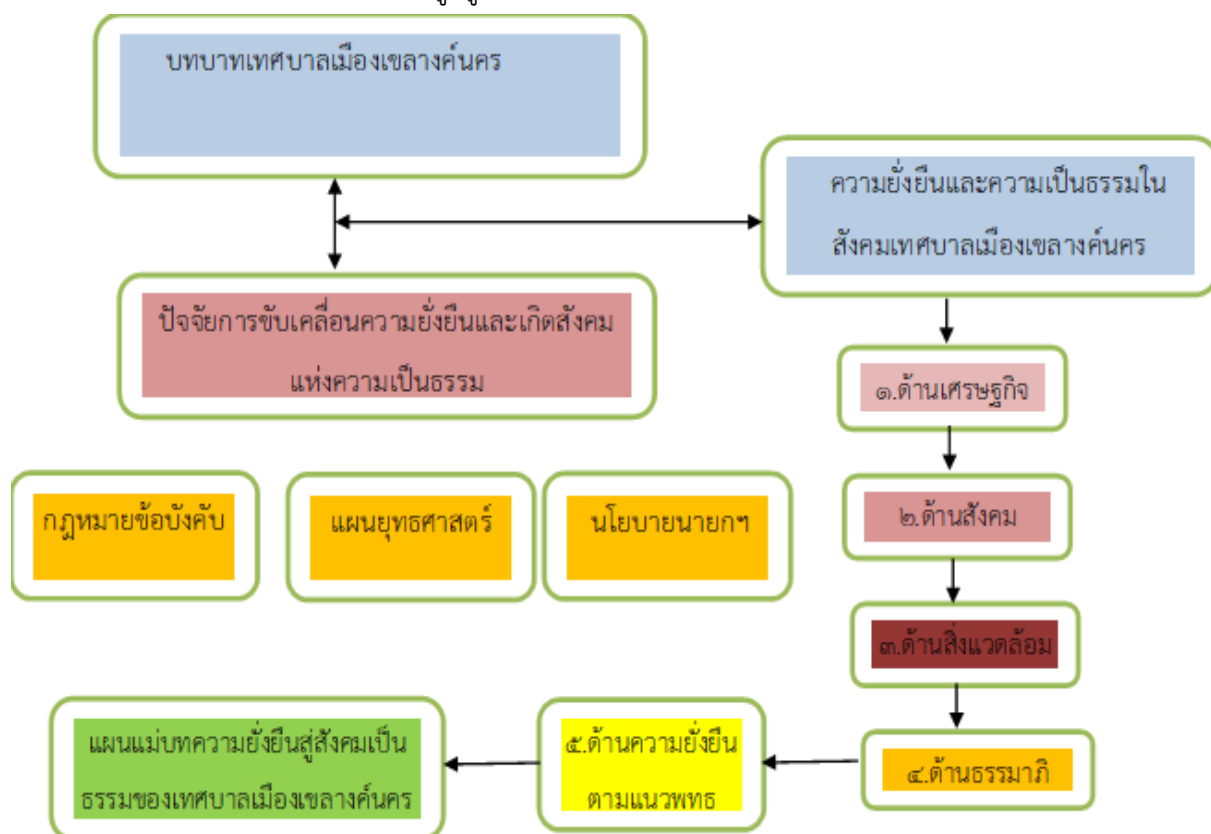
วารสารวิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง ปีที่ 13 ฉบับที่ 3 (กันยายน – ธันวาคม 2567)

วัตถุประสงค์ข้อที่ 3 เพื่อการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลเมืองเขลางค์นครอย่างยั่งยืนสู่สังคมแห่งความเป็นธรรม ผลการวิจัยพบว่า เทศบาลเมืองเขลางค์นคร ใช้แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 มาจัดทำและให้เชื่อมโยงกับยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี และแผนการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs) จึงได้แผนพัฒนาเทศบาลฯ อย่างยั่งยืนสู่สังคมแห่งความเป็นธรรม ได้แก่ 1) ด้านเศรษฐกิจ มีศูนย์พัฒนาเด็กเล็กทุกแห่งบริหารจัดการให้เป็นไปตามมาตรฐานของกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นเทศบาล 2) ด้านสังคม มีการพัฒนาศักยภาพแก่กลุ่มอาชีพโดยการอบรมเพื่อเพิ่มพูนความรู้ ประสบการณ์ในการผลิตและการจำหน่ายสินค้าให้แก่กลุ่มอาชีพมีอาคารศูนย์สูงวัย เป็นสถานที่ฝึกอบรมประชุมสัมมนาเพื่อเพิ่มพูนทักษะความรู้แก่ผู้สูงวัย 3) ด้านสิ่งแวดล้อม มีสถานที่พักผ่อนและออกกำลังกายของประชาชนทั่วไป

วัตถุประสงค์ข้อที่ 4 เพื่อเสนอแผนแม่บทการพัฒนาเทศบาลเมืองเขลางค์นครให้มีความยั่งยืนและเกิดสังคมแห่งความเป็นธรรม ผลการวิจัยพบว่า ด้านการพัฒนาที่ยั่งยืนตามแนวพุทธ มีการรณรงค์ส่งเสริมให้ชุมชนมีความภาคภูมิใจในวัฒนธรรมประเพณีท้องถิ่นรวมทั้งอนุรักษ์ให้คงอยู่ต่อไปอย่างยั่งยืน

องค์ความรู้ใหม่

จากการศึกษา การพัฒนาที่ยั่งยืนสู่สังคมแห่งความเป็นธรรมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเทศบาลเมืองเขลางค์นคร ผลการศึกษาค้นพบว่า การพัฒนาที่ยั่งยืนฯ มีปัจจัยในการขับเคลื่อนให้เทศบาลฯ มีความยั่งยืนและเกิดสังคมแห่งความเป็นธรรม ดังแผนภูมิรูปภาพที่ 1



แผนภูมิรูปภาพที่ 1 องค์ความรู้จากการวิจัย

วารสารวิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง ปีที่ 13 ฉบับที่ 3 (กันยายน – ธันวาคม 2567)

จากแผนภูมิรูปภาพที่ 1 ข้างต้นการพัฒนาเทศบาลเมืองเขลางค์นครให้เกิดความยั่งยืนและเกิดสังคมแห่งความเป็นธรรม สรุปได้แนวทางการพัฒนา 5 ด้าน ได้แก่

1.ด้านเศรษฐกิจ เทศบาลฯ เป็นสังคมเมืองกึ่งชนบท ประชาชนประกอบอาชีพเกษตรกรรมเป็นจำนวนมาก ต้องพึ่งพาแหล่งน้ำจากธรรมชาติ เทศบาลฯ ได้สนับสนุนช่วยเหลือให้ภาคการเกษตรมีความเข้มแข็งสามารถสร้างผลผลิตได้ปริมาณมาก และมีช่องทางการจำหน่ายตลอดจนหาสถานที่จำหน่ายผลผลิตได้มากขึ้นซึ่งทำให้ประชาชนในพื้นที่มีรายได้ ฐานะดีขึ้นและ ครอบครัวมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นและดำเนินการตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

2.ด้านสังคม เทศบาลฯ ได้ส่งเสริมความเข้มแข็งของชุมชน ให้ชุมชนมีความรัก ความสามัคคี มีการทำงานร่วมกันเพื่อพัฒนาชุมชนของตนเอง และขยายออกไป จนถึงการสร้างเครือข่ายกับชุมชนใกล้เคียง ตลอดจนการเสริมสร้างระบบเศรษฐกิจภายในชุมชนให้เข้มแข็ง พัฒนาคุณธรรม จริยธรรม และส่งเสริมการพัฒนาการปกครองระบอบประชาธิปไตย

3.ด้านสิ่งแวดล้อม เทศบาลฯ มีการแก้ไขปัญหาฝุ่นละอองจากการสัญจร ปัญหาขยะล้น ทำให้เทศบาลฯ มีนโยบายทำให้ชุมชนเป็นเมืองสีเขียว มีพื้นที่สีเขียวเพิ่มขึ้นในชุมชนเพื่อให้เกิดอากาศบริสุทธิ์ ก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ลดลง ภาวะฝุ่นละออง หมอกควัน ลดลง และทำให้สุขภาพและชีวิตประชาชนดีขึ้น

4.ด้านหลักธรรมาภิบาล เทศบาลฯ มีการบริหารงานที่เป็นไปตามหลักธรรมาภิบาล คือ 1.ด้านการมีส่วนร่วม ให้ทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วม ผู้นำให้ความสำคัญกับนโยบายเป็นหลัก 2.ด้านความโปร่งใส การรับรู้โดยประชาชนต้องทราบทุกข้อมูลที่เกิดขึ้น มีความเท่าเทียม โปร่งใสตรวจสอบได้ รวมทั้งการเปิดเผยข้อมูล 3.ด้านนิติธรรม ผู้นำมีการบังคับใช้กฎหมายอย่างศักดิ์สิทธิ์ มีการบังคับใช้กฎหมายอย่างเคร่งครัดและไม่เลือกปฏิบัติ 4.ด้านคุณธรรม มีคุณธรรมจริยธรรมทั้งตัวผู้นำรวมถึงผู้ปฏิบัติงานในองค์กร 5.ด้านความรับผิดชอบ สนับสนุนให้ประชาชนเรียนรู้ด้วยตัวเอง ปลูกฝังการมีจิตสาธารณะ 6.ด้านความคุ้มค่า การใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างคุ้มค่าและมีประสิทธิภาพ

5.ด้านความยั่งยืนตามแนวพุทธ (สังคหวัตถุ 4) เทศบาลฯ ได้ส่งเสริมสนับสนุนกิจกรรมด้านศาสนา ประเพณี วัฒนธรรม การนับถือศาสนา ข้อมูลประชาชนในเขตเทศบาลฯ ส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธและนับถือศาสนาคริสต์ อิสลาม พราหมณ์ ฮินดู ซิกข์ เป็นบางส่วน เทศบาลฯ มีขนบธรรมเนียมประเพณีเป็นของตนเองสืบทอดกันมาตั้งแต่อดีตกาลมีภาษาท้องถิ่นของชาวไทยล้านนา ไทลื้อ ภาษาเมี่ยน (เย้า) และภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาชาวบ้านหรือภูมิปัญญาท้องถิ่น มีความสำคัญต่อวิถีชีวิตประจำวันของชาวบ้านเป็นรากฐานของการพัฒนาสังคมหรือชุมชน และเป็นรากฐานของวัฒนธรรม โดยสะท้อนออกมาในรูปของขนบธรรมเนียม ประเพณี ศาสนา พิธีกรรม ภาษา ความเชื่อ วรรณกรรม ดนตรี การละเล่นพื้นบ้าน มีการถ่ายทอดสืบทอดกันมาจากรุ่นบุรุษทั้งทางตรงและทางอ้อม นอกจากนี้ทางผู้บริหารยังได้นำหลักธรรมสังคหวัตถุ 4 ในด้านให้นโยบายและนำไปปฏิบัติแก่ผู้ใต้บังคับบัญชา

วารสารวิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง ปีที่ 13 ฉบับที่ 3 (กันยายน – ธันวาคม 2567)

อภิปรายผลการวิจัย

ผลจากการวิจัย การพัฒนาที่ยั่งยืนสู่สังคมแห่งความเป็นธรรมของ อปท.เทศบาลเมืองเขลางค์นคร พบว่า ความคิดเห็นของผู้บริหาร บุคลากร ต่อการพัฒนาเทศบาลเมืองเขลางค์นครอย่างยั่งยืนสู่สังคมแห่งความเป็นธรรม ในภาพรวมอยู่ระดับดีมาก ดังนี้

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 พบว่า

1.สภาพทั่วไปการพัฒนาเทศบาลเมืองเขลางค์นคร พบว่าผู้ให้ข้อมูลที่สำคัญ เป็นเพศหญิง มากกว่าเพศชาย คิดเป็นร้อยละ 63.3 อายุของผู้ให้ข้อมูลที่สำคัญ พบว่าอายุช่วง 30 – 39 ปี คิดเป็นร้อยละ 30.6 ระดับการศึกษา พบว่าส่วนใหญ่จบการศึกษาปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 68.4 การดำรงตำแหน่ง พบว่าดำรงตำแหน่งเป็นเจ้าหน้าที่สายปฏิบัติการมาก คิดเป็นร้อยละ 82.7

2.ความคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนาเทศบาลเมืองเขลางค์นครอย่างยั่งยืน ผลการศึกษา พบว่าผู้บริหารและบุคลากรมีความคิดเห็นต่อการพัฒนาเทศบาลเมืองเขลางค์นครอย่างยั่งยืนอยู่ในระดับดีมาก สรุปได้ดังนี้

2.1.ด้านเศรษฐกิจ ผู้บริหารและบุคลากรมีความคิดเห็นต่อการพัฒนาเทศบาลเมืองเขลางค์นคร พบว่าโดยภาพรวมอยู่ในระดับมา คือเทศบาลฯ นำผลผลิตที่ได้จากการจัดกิจกรรมโครงการเศรษฐกิจพอเพียงในการพัฒนาชุมชนอย่างยั่งยืนมาสนับสนุนประชาชนให้พึ่งตนเองได้

2.2 ด้านสังคม ผู้บริหารและบุคลากรมีความคิดเห็นต่อการพัฒนาเทศบาลเมืองเขลางค์นคร พบว่าโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก คือ เทศบาลฯ มีการกำกับดูแลชุมชนให้เป็นไปตามแผนกลยุทธ์ให้สอดคล้องกับทิศทางการบริหารพัฒนาชุมชนอย่างยั่งยืน

2.3 ด้านสภาพแวดล้อม ผู้บริหารและบุคลากรมีความคิดเห็นต่อการพัฒนาเทศบาลเมืองเขลางค์นคร พบว่าโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ได้แก่ เทศบาลฯ มีการสนับสนุนพัฒนาสภาพแวดล้อมของชุมชนและประชาชนมีความเป็นอยู่อย่างเป็นสุข

2.4 การพัฒนาเมืองอย่างยั่งยืนตามแนวพุทธ ผู้บริหารและบุคลากรมีความคิดเห็นต่อการพัฒนาเทศบาลเมืองเขลางค์นคร พบว่าโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ได้แก่ เทศบาลฯ ปฏิบัติตามหลัก สัจจะ คือ มีส่วนร่วมด้านการตัดสินใจ การรักษาความสัตย์ ความจริงใจต่อ อุดมการณ์ของตนเองที่เคยสัญญาไว้กับประชาชน

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ข้อที่ 2 พบว่า ปัจจัยที่เทศบาลเมืองเขลางค์นคร ได้วางแผนการพัฒนาเมืองอย่างยั่งยืนและเกิดความสังคมแห่งความเป็นธรรม ดังนี้

1.ด้านเศรษฐกิจ ปัจจัยที่พัฒนาเทศบาลฯเกิดความยั่งยืนและเกิดสังคมแห่งความเป็นธรรม ได้แก่ ดำเนินการตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ส่งเสริมสนับสนุนให้ประชาชนมีรายได้จากหลายหลายมิติ เช่น การอบรมพัฒนาอาชีพให้แก่กลุ่มอาชีพ การต่อยอดและพัฒนาผลิตภัณฑ์ในท้องถิ่น การเพิ่มช่องทางการจำหน่ายสินค้าทั้งในระบบ offline/online จัดให้มีตลาดนัดชุมชนและการจำหน่ายสินค้าผ่านช่องทาง Live ซึ่งสอดคล้องกับ (Pawala et al., 2019) ศึกษาการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนอย่างยั่งยืนบนฐาน

วารสารวิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง ปีที่ 13 ฉบับที่ 3 (กันยายน – ธันวาคม 2567)

ทรัพยากรธรรมชาติและภูมิปัญญาท้องถิ่นตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงตำบลหนองเม็ก อำเภอนาเชือก จังหวัดมหาสารคาม ผลการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนตำบลหนองเม็ก ระดับครัวเรือน ศึกษาฐานเรื่องการปลูกผักสวนครัว การผลิตปุ๋ยชีวภาพ การผลิตเตาชีวมวล เพื่อสร้างแรงกระตุ้นให้กับชาวบ้าน และเป็นแนวทางในการพัฒนาชุมชนท้องถิ่น ระดับชุมชนได้ดำเนินการจัดโครงการอบรมบัญชีครัวเรือนให้กับประชาชน เพื่อบริหารจัดการทางการเงินของตนเอง

2.ด้านสังคม ปัจจัยที่พัฒนาเทศบาลฯเกิดความยั่งยืนและเกิดสังคมแห่งความเป็นธรรมได้แก่การส่งเสริมความเข้มแข็งของชุมชน ให้ชุมชนมีความรัก ความสามัคคี มีการทำงานร่วมกันเพื่อพัฒนาชุมชนของตนเอง และขยายออกไป จนถึงการสร้างเครือข่ายกับชุมชนใกล้เคียง พัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุตามโครงการศูนย์ผู้สูงวัยเทศบาลเมืองเขลางค์นครให้ผู้สูงอายุมีความพร้อมสามารถปรับตัวเท่าทันกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับ (Department of Environmental Quality Promotion, 2009) ที่กล่าวว่า คนมีสุข คือ เป็นเมืองที่ ประชาชนมีสุขภาพกายและสุขภาพจิตที่ดี มีการศึกษาเรียนรู้อย่างทั่วถึงและเท่าเทียม มีครอบครัวที่ มั่นคง อยู่ในสังคมที่มีคุณธรรมและมีความเอื้ออาทรซึ่งกันและกัน รวมทั้งเป็นเมืองที่มีกิจกรรมที่ช่วยสร้างความรื่นรมย์และมีพื้นที่สำหรับประชาชนได้พบปะ พูดคุย แสดงความคิดเห็นโดยเสรี ภายใต้ ขอบเขตของกฎหมาย

3.ด้านสิ่งแวดล้อม ปัจจัยที่พัฒนาเทศบาลฯเกิดความยั่งยืนและเกิดสังคมแห่งความเป็นธรรม ได้แก่ การมีการแก้ไขปัญหาฝุ่นละอองจากการสัญจร ปัญหาขยะล้นและส่งกลิ่นเหม็นรวมถึงกลิ่นเหม็น มีการเพิ่มพื้นที่สีเขียวควบคู่กับการอนุรักษ์พื้นที่พุทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ส่งเสริมสร้างเครือข่ายและจิตอาสา ในการดูแลป้องกันทรัพยากรธรรมชาติ สอดคล้องกับ Department of Environmental Quality Promotion (2009) ที่กล่าวว่าสิ่งแวดล้อมยั่งยืน คือ เป็นเมืองที่มีการจัดการอนุรักษ์และใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติที่มีอยู่อย่างสมดุล เช่น แม่น้ำ ลำคลอง พื้นที่สีเขียว เป็นต้น รวมทั้งมีการบำรุง ดูแลรักษาสิ่งแวดล้อมให้อยู่ในสภาพ มีการส่งเสริมการใช้พลังงานอย่างคุ้มค่าและให้ความสำคัญกับการฟื้นฟู ดูแลสิ่งแวดล้อมให้ได้อยู่เสมอ รวมทั้งมีขนบธรรมเนียมประเพณี วัฒนธรรม ภูมิปัญญาที่มีคุณค่าไว้เป็นมรดกแก่ชนรุ่นหลังต่อไป

4. ด้านความยั่งยืนตามแนวพุทธ ปัจจัยที่พัฒนาเทศบาลฯเกิดความยั่งยืนและเกิดสังคมแห่งความเป็นธรรม ได้แก่ การดำเนินการส่งเสริมให้ประชาชนและวัยรุ่น และคนในชุมชนได้เห็นคุณค่าความสำคัญของวัฒนธรรมท้องถิ่นและวัฒนธรรมชาติ ซึ่งสอดคล้องกับ Chantarathammat,et al. (2021) ศึกษาวิเคราะห์เป้าหมายการพัฒนาอย่างยั่งยืน ขององค์การสหประชาชาติเชิงพุทธบูรณาการ พบว่าวัตถุประสงค์ของเป้าหมายการพัฒนาอย่างยั่งยืนขององค์การสหประชาชาติ และหลักธรรมเพื่อการพัฒนาอย่างยั่งยืนในพระพุทธศาสนาเถรวาท คือความสงบสุข สันติของมวลมนุษยชาติ โดยแนวคิดและกิจกรรมของเป้าหมายการพัฒนาอย่างยั่งยืนขององค์การสหประชาชาติ มุ่งเน้นไปที่การพัฒนาทางกายภาพ ยกกระดับคุณภาพชีวิต ความเป็นอยู่และสิ่งแวดล้อมโดยผ่านการบริหารจัดการจากภาครัฐเป็นสำคัญ

วารสารวิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง ปีที่ 13 ฉบับที่ 3 (กันยายน – ธันวาคม 2567)

5.ด้านหลักธรรมาภิบาล ปัจจัยที่พัฒนาเทศบาลฯเกิดความยั่งยืนและเกิดสังคมแห่งความเป็นธรรม ได้แก่ การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล คือ 1.ด้านการมีส่วนร่วม ให้ทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วม ผู้นำให้ความสำคัญกับนโยบายเป็นหลัก 2.ด้านความโปร่งใส การรับรู้ข่าวสารให้กระจายทั่วถึง โดยประชาชนต้องทราบทุกข้อมูลที่เกิดขึ้น มีความเท่าเทียม โปร่งใสตรวจสอบได้ รวมทั้งการเปิดเผยข้อมูล 3.ด้านนิติธรรม ผู้นำมีการบังคับใช้กฎหมายอย่างศักดิ์สิทธิ์ มีการบังคับใช้กฎหมายอย่างเคร่งครัดและไม่เลือกปฏิบัติ 4.ด้านคุณธรรม ผู้บริหารมีนโยบายให้ผู้ปฏิบัติงานมีจิตสำนึกมีคุณธรรมและจริยธรรม มีการตรวจสอบ อย่างเป็นธรรม ซึ่งสอดคล้องกับ Sirichamon (2009) ศึกษาธรรมาภิบาลในการจัดการสิ่งแวดล้อมขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กรณีศึกษา เทศบาลเมืองศรีราชา จังหวัดชลบุรี ผลการศึกษาพบว่า 1) หลักนิติธรรมเทศบาลเมืองศรีราชาได้มีการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนในการออกกฎระเบียบต่าง ๆ 2) หลักคุณธรรม มีหน่วยงานตรวจสอบภายในและภายนอก เพื่อป้องกันการทุจริต คอร์รัปชัน ให้ประชาชนมีบทบาทในการตรวจสอบการดำเนินงานต่าง ๆ 4) หลักการมีส่วนร่วม เทศบาลได้บริหารจัดการแบบมีส่วนร่วมในทุก ๆ ด้าน สนับสนุนประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจและกระบวนการพัฒนาร่วมทั้งการเฝ้าระวังและการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม 5) หลักความรับผิดชอบ มีผู้บริหารและเจ้าหน้าที่รับผิดชอบงานที่ชัดเจน 6) หลักความคุ้มค่า การบริหารโดยยึดหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ใช้ทรัพยากรอย่างประหยัด ตลอดจนอนุรักษ์และฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติภายในท้องถิ่น ทำให้ประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ข้อที่ 3 เพื่อการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลเมืองเขลางค์นครอย่างยั่งยืนสู่สังคมแห่งความเป็นธรรม พบว่า เทศบาลเมืองเขลางค์นครดำเนินการตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 มาทำรายละเอียดที่มีความสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี และมีความเชื่อมโยงกับการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs) ผู้วิจัยได้จัดกิจกรรมและทำตัวชี้วัด SDGs เมืองยั่งยืนจากเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนทั้งหมด 17 เป้าหมาย 169 เป้าประสงค์ และ 232 ตัวชี้วัด โดยทำการคัดเลือกและแบ่งกลุ่มตามองค์ประกอบเมืองยั่งยืน 4 มิติได้แก่ ด้านเศรษฐกิจ ด้านสังคม ด้านสิ่งแวดล้อม และด้านการพัฒนาที่ยั่งยืนตามแนวพุทธ และได้แผนการดำเนินการพัฒนาเทศบาลเมืองเขลางค์นคร อย่างยั่งยืนสู่สังคมแห่งความเป็นธรรม ดังนี้ 1) ด้านเศรษฐกิจ มีศูนย์พัฒนาเด็กเล็กทุกแห่งบริหารจัดการให้เป็นไปตามมาตรฐานของกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นเทศบาล มีการบริการด้านสาธารณสุขให้ครอบคลุมทั้ง 4 มิติ คือการควบคุมป้องกันโรค การส่งเสริมสุขภาพ การรักษาพยาบาล และการฟื้นฟูสุขภาพ 2) ด้านสังคม มีการพัฒนาศักยภาพแก่กลุ่มอาชีพโดยการอบรมเพื่อเพิ่มพูนความรู้ ประสบการณ์ในการผลิตและการจำหน่ายสินค้าให้แก่กลุ่มอาชีพมีอาคารศูนย์สูงวัย เป็นสถานที่ฝึกอบรมประชุมสัมมนาเพื่อเพิ่มพูนทักษะความรู้แก่ผู้สูงวัย 3) ด้านสิ่งแวดล้อม มีสถานที่พักผ่อนและออกกำลังกายของประชาชนทั่วไป รวมถึงเป็นสถานที่จัดกิจกรรมกลางแจ้งเพิ่มพื้นที่สีเขียวในเขตพื้นที่เทศบาลฯ มีการเฝ้าระวังไม่ให้เกิดไฟป่า หมอกควัน

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ข้อที่ 4 พบว่า การดำเนินการจัดทำแผนแม่บทการพัฒนาเทศบาลเมืองเขลางค์นครอย่างยั่งยืนสู่สังคมแห่งความเป็นธรรม ผู้วิจัยได้ดำเนินการจัดทำขึ้นเพื่อเสนอแผนแม่บทการพัฒนา

วารสารวิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง ปีที่ 13 ฉบับที่ 3 (กันยายน – ธันวาคม 2567)

เมืองเขลางค์นครที่ยั่งยืนสู่สังคมแห่งความเป็นธรรม โดยอาศัยกรอบแผนยุทธศาสตร์ของเทศบาลนครเป็นแนวทางในการดำเนินการจัดกระบวนการซึ่งได้ผลการดำเนินการดังนี้

ยุทธศาสตร์ที่ 1 การพัฒนาคนสู่สังคมแห่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างยั่งยืน ได้แผนงาน/โครงการสนับสนุนค่าใช้จ่ายในการจัดการศึกษา สำหรับศูนย์พัฒนาเด็กเล็กทุกแห่ง

ยุทธศาสตร์ที่ 2 การสร้างเสริมให้คนมีสุขภาพที่ดีครอบคลุมทั้งด้านกายใจสติปัญญา และสังคม ได้แผนงาน/โครงการพัฒนา คุณภาพการ ให้บริการด้าน สาธารณสุขของ ศูนย์สุขภาพชุมชนเมืองเขลางค์นคร

ยุทธศาสตร์ที่ 3 การพัฒนาสังคม คุณภาพชีวิต ความเข้มแข็งของชุมชน การรักษาความสงบภายใน และความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินได้แผนงาน/โครงการอบรม ให้ความรู้ เสริมสร้างวินัย จรรยาเพื่อความปลอดภัยในชีวิต และทรัพย์สิน ให้แก่ประชาชน

ยุทธศาสตร์ที่ 4 การทำนุ บำรุงศาสนา ส่งเสริมและสืบสาน ศิลปะ วัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น กีฬานันทนาการ และการท่องเที่ยวเชิงบูรณาการ ได้แผนงาน/โครงการอุดหนุน การจัดงานประเพณี สรงน้ำ พระธาตุในชุมชน

ยุทธศาสตร์ที่ 5 การอนุรักษ์ฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมอย่างยั่งยืนได้แผนงาน/โครงการส่งเสริมกิจกรรม จิตอาสาเพื่อดูแลรักษา สิ่งแวดล้อมในชุมชน

ยุทธศาสตร์ที่ 6 การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน สาธารณูปโภค และสาธารณูปการที่มีคุณภาพ รองรับ การขยายเมือง ได้แผนงาน/โครงการจัดซื้อพร้อมติดตั้ง เสาไฟฟ้าพร้อมโคมไฟฟ้า ถนนแอลอีดีแบบใช้พลังงาน จากเซลล์แสงอาทิตย์

ยุทธศาสตร์ที่ 7 การบริหารองค์กรตามหลักธรรมาภิบาล เพื่อสนับสนุนการบริการสาธารณะที่มี คุณภาพได้แผนงาน/โครงการปลูกฝัง วิธีคิด แยกแยะผลประโยชน์ส่วนตนและผลประโยชน์ส่วนรวม

สรุป

การพัฒนาเทศบาลเมืองเขลางค์นคร ทำให้ทราบการพัฒนาเทศบาลเมืองเขลางค์นครที่ยั่งยืนเกิดสังคมแห่งความเป็นธรรมใน 5 มิติได้แก่

1.ด้านเศรษฐกิจ มีการนำผลผลิตที่ได้จากการจัดกิจกรรมโครงการเศรษฐกิจพอเพียงในการพัฒนา ชุมชนอย่างยั่งยืนมาสนับสนุนประชาชนให้พึ่งตนเองได้ มีโครงการส่งเสริมกิจกรรมการพัฒนาชุมชนยั่งยืน เพื่อให้ประชาชนในชุมชนอยู่อย่างพอเพียง

2.ด้านสังคม มีการกำหนดนโยบาย เพื่อนำไปสู่การปฏิบัติการพัฒนาอย่างยั่งยืน และมีการติดตามผล การดำเนินการในการพัฒนาชุมชน

3. ด้านสภาพแวดล้อม มีการสนับสนุนพัฒนาสภาพแวดล้อมของชุมชน สร้างเครือข่ายความร่วมมือ ในการบริหารจัดการพัฒนาสภาพแวดล้อมของชุมชนอย่างเข้มแข็งและยั่งยืน และสร้างระบบและกลไก สนับสนุนการพัฒนาศักยภาพของชุมชนและประชาชนอย่างต่อเนื่อง

วารสารวิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง ปีที่ 13 ฉบับที่ 3 (กันยายน – ธันวาคม 2567)

4. ด้านหลักธรรมาภิบาล มีการบริหารงานที่เป็นไปตามหลักธรรมาภิบาล คือ 4.1 ด้านการมีส่วนร่วม ให้ทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วม 4.2 ด้านความโปร่งใส ประชาชนได้รับรู้ข่าวสารอย่างทั่วถึง 4.3 ด้านนิติธรรม ผู้นำมีการใช้กฎหมายอย่างศักดิ์สิทธิ์ 4.4 ด้านคุณธรรม ผู้นำมีคุณธรรมจริยธรรมในการปฏิบัติงานในองค์กร 4.5 ด้านความรับผิดชอบ มีการปลูกฝังการมีจิตสาธารณะ ซื่อสัตย์ ความพอเพียง ของผู้ปฏิบัติการ 4.6 ด้านความคุ้มค่า มีการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างคุ้มค่าและมีประสิทธิภาพ

5. ด้านความยั่งยืนตามแนวพุทธ ส่งเสริมให้ประชาชน ในชุมชนได้เห็นคุณค่า และตระหนักถึงความสำคัญของวัฒนธรรมท้องถิ่น

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 1 พบว่า จากแนวโน้มการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจมีแนวโน้มการขยายตัวของชุมชนและการตั้งบ้านเรือนเพิ่มขึ้นทำให้ปริมาณขยะมีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้นในแต่ละปี

ดังนั้นหน่วยงาน และชุมชน ควรตั้งคณะกรรมการเข้ามีส่วนร่วมในการจัดการขยะ แต่ปัญหาที่ยังพบและยังต้องได้รับการแก้ไขอยู่ในระยะยาว แต่จะต้องได้รับการแก้ไขอย่างถูกต้องและเป็นระบบต่อไป

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 2 พบว่า จากที่รัฐจัดให้มีการจัดการปกครองส่วนท้องถิ่น ตามหลักเพื่อเป็นการให้โอกาสและส่งเสริมความสามารถของประชาชนและชุมชน ท้องถิ่นในการปกครองตนเองอันเป็นรากฐานของการปกครองในระบอบประชาธิปไตย และเป็นการมอบความรับผิดชอบและ อำนาจหน้าที่ให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น แต่ปัจจุบันเทศบาลเมืองเขลางค์นคร ยังขาดปัจจัยการบริหารจัดการด้านงบประมาณ และความไม่เท่าเทียม

ดังนั้นหน่วยงาน ภาครัฐ และองค์กรท้องถิ่นที่เกี่ยวข้อง ควรให้การสนับสนุนงบประมาณตามความต้องการของชุมชน

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 3 พบว่า เทศบาลเมืองเขลางค์นคร ได้ใช้แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี และแผนการพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs) แต่การดำเนินการ ด้านความเชื่อมโยงกับแผนพัฒนาที่ยั่งยืน ยังไม่สอดคล้องกับแผนพัฒนาฯของเทศบาลเมืองเขลางค์นคร เท่าที่ควร

ดังนั้นผู้บริหาร ของเทศบาลฯควรดำเนินการกำหนดตัวชี้วัดวัด SDGs เมืองยั่งยืนจากเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนทั้งหมด 17 เป้าหมาย ให้ชัดเจน

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 4 พบว่า จากการได้ดำเนินการจัดทำแผนขึ้น โดยใช้แผนพัฒนาเทศบาลฯฉบับที่ 13 กับแผนพัฒนาที่ยั่งยืน (SDGs) ทั้งหมด 17 เป้าหมาย ผลการวิเคราะห์พบว่า การดำเนินการทั้ง 2 แผนนั้นไม่สอดคล้องกันมากนัก

ดังนั้นผู้บริหาร ของเทศบาลฯควรดำเนินการกำหนดตัวชี้วัดวัด SDGs เมืองยั่งยืนจากเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืนทั้งหมด 17 เป้าหมาย ให้ชัดเจน

วารสารวิทยาลัยสงฆ์นครลำปาง ปีที่ 13 ฉบับที่ 3 (กันยายน – ธันวาคม 2567)

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

สำหรับประเด็นในการวิจัยครั้งต่อไปควรทำวิจัยในประเด็นเกี่ยวกับ

2.1 ควรมีการบูรณาการชี้แจงสร้างความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับแผนพัฒนาเทศบาลฉบับที่ 13 แผนพัฒนาที่ยั่งยืน ทั้งหมด 17 เป้าหมาย

2.2 ควรใช้แผนการพัฒนาที่ยั่งยืน เป็นเครื่องมือสนับสนุนการวางแผน ดำเนินการ และติดตามผล ของเทศบาลเมืองเขลางค์นคร

References

- Burikun, T. (2018). *Driving the Sustainable Development Goals (SDGs): A case study of using participatory patriarchy among Thai youth to enhance road safety* (Research Report). Bangkok: King Prajadhipok's Institute.
- Chantarathammatat, T. et al. (2021). *study and analysis of sustainable development goals of the United Nations Organization for Integrative Buddhism* (Research Report). Bangkok: Mahachulalongkornrajavidyalaya University.
- Department of Environmental Quality Promotion. (2009). *Sustainable urban environmental management*. Retrieved April 10, 2023, from <https://www.Tei.or.th>
- Ministry of Foreign Affairs of Thailand. (2017). *Sufficiency Economy Philosophy: The Path to Thailand's Sustainable Development Goals*. Retrieved April 10, 2018, from <https://thailand.opendevelopmentmekong.net/th/topics/sustainable-development-goals/>
- Pawala, T. et al. (2019). *Sustainable community economic development based on natural resources and wisdom, Local according to the Sufficiency Economy approach, Nong Mek Subdistrict Na Chueak Distric* (Research Report). Maha Sarakham: Rajabhat University.
- Phawasit, S. (2012). *Process model for strengthening and applying social justice, case study Of central region communities, Doctor of Philosophy Social Development and Environmental Management*. (Doctoral Dissertation). Development Administration (NIDA). Bangkok.
- Sirichamon, S. (2009). *Good governance in environmental management of local Governmentt organizations: a case study of a municipality Mueang Si Racha, Chonburi Province*. (Master's Thesis). Burapha University. Chonburi.